

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ**
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет музичного мистецтва
Кафедра естрадного та народного співу

«Аранжування естрадної пісні»

Програма та навчально-методичні матеріали
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності
025 «Музичне мистецтво»,
ОП «Естрадний спів»
(4 курс)

Харків, 2025

УДК 784.088(073)

A79

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 14 від 28.04.2025 р.)

Рецензенти:

Коновалова І. Ю., доктор мистецтвознавства, доцент, зав. кафедрою теорії та історії музики Харківської державної академії культури.

Манько С. Б., кандидат мистецтвознавства, доцент, зав. кафедрою естрадного та народного співу ХДАК.

Укладач:

А. О. Верещака, старший викладач кафедри естрадного та народного співу Харківської державної академії культури.

A79 **Аранжування естрадної пісні** : програма та навч.-метод. матеріали до курсу для здобувачів 4 курсу першого (бакалавр.) рівня вищої освіти, спец. 025 «Музичне мистецтво», ОП «Естрадний спів» / М-во культури та стратег. комунікацій України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т музичного мистецтва, Каф. естрадного та народного співу ; уклад. А. О. Верещака. Харків : ХДАК, 2025. 29 с.

Зміст курсу має допомогти здобувачу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти набутти знання та практичні навички, які спрямовані на розширення уявлень про предмет аранжування естрадної пісні, застосування його в професійній діяльності та підготовці до майбутньої самостійної творчо-виконавської та вокально-педагогічної роботи, а також співвідношення предмету з іншими дисциплінами циклу фахових дисциплін спеціальності «Музичного мистецтва», ОП «Естрадний спів».

УДК 784.088(073)

© Харківська державна академія культури, 2025 р.
© Верещака А.О. 2025р.

I. Програма навчальної дисципліни «Аранжування естрадної пісні»

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Денна	форма
		навчання	
Кількість кредитів – 6 7-й сем 3 кредита 8-й сем 3 кредита	Галузь знань 02 культура і мистецтво	Обов'язкова	
	Спеціальність 025 Музичне мистецтво		
Загальна кількість годин – 180	Освітньо-професійна програма – естрадний спів	Рік підготовки: 4-й	
		7-й 30 год практичні	
Тижневих годин: аудиторних – 2год.	Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)	8-й 30 год практичні	
		Разом 60 год практичні	
	Лабораторні		
	-		
	Самостійна робота		
	7-й 60 год		
	8-й 60 год		
	Разом 120 год		
	Індивідуальні завдання:		
	-		
Вид контролю:			
залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 60/120

II. Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс «Аранжування естрадної пісні» доповнює цикл спеціальних дисциплін і має на меті розвиток навичок перекладення хорових та сольних вокальних творів для різних складів хору та вокального естрадного ансамблю. Знайомство з різними прийомами хорового письма під час навчання сприяє глибокому розумінню специфіки вокального звучання та розвитку професійних якостей

естрадного співака. Крім того, аранжування вимагає творчих здібностей і сприяє розвитку творчого мислення студентів.

Одним із головних завдань курсу є виховання у студентів поважного ставлення до оригіналу твору. Неможливо перекладати твори формально і механічно, оскільки кожен з них є живою музичною тканиною з унікальними особливостями, які необхідно враховувати і зберігати під час роботи над твором.

Метою викладання курсу «Аранжування естрадної пісні» є розвиток знань та навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності бакалавра музичного мистецтва зі спеціалізацією «естрадний спів».

Основні завдання курсу:

- Розширити уявлення студентів про аранжування естрадної пісні та його зв'язок з іншими науковими дисциплінами та практичними заняттями спеціальності «музичне мистецтво», спеціалізації «естрадний спів».
- Занурити студентів у музичну атмосферу різних художньо-історичних епох.
- Вивчити основні вокальні стилі різних історичних періодів.
- Ознайомити з провідними національними вокальними школами.
- Висвітлити виконавську майстерність видатних вокалістів.
- Надати базові знання з аранжування вокального мистецтва відповідно до сучасних вимог.
- Розвинути музично-естетичний смак студентів.
- Розширити загальний музично-історичний кругозір майбутніх фахівців у галузі музичного мистецтва.

Курс складається з 6 кредитів і включає 60 годин практичних занять та 120 годин самостійної роботи. Метою курсу є підготовка професійного фахівця з необхідними компетенціями, як загальними, так і спеціальними, відповідно до освітньо-професійної програми «естрадний спів».

III. Компетентності та результати навчання

Загальні та фахові компетентності, які формує дисципліна відповідно до освітньо-професійної програми:

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1 Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 2 Знання та розуміння предметної області та розуміння музично-професійної діяльності.
-------------------------------------	--

	<p>ЗК 3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів.</p> <p>ЗК 5 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 9 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 12 Здатність працювати автономно.</p> <p>ЗК 14 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p>
<p>Професійні (фахові) компетентності спеціальності (СК)</p>	<p>СК 1 Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.</p> <p>СК 2 Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у вокально-виконавській діяльності, аргументовані знанням музичних стилів різних епох та володінням вокально-виконавською технікою, прийомами та методиками естрадного співу.</p> <p>СК 3 Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва, особливості історико-культурного і художнього контексту його розвитку.</p> <p>СК 4 Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва, міждисциплінарні зв'язки між музичними та історичними подіями у світовій та українській культурі, досягненнями у мистецтві і літературі.</p> <p>СК 5 Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.</p> <p>СК 6 Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.</p> <p>СК 7 Здатність володіти науково-аналітичним апаратом, використовувати професійну термінологію державною мовою, знання в професійній виконавській та педагогічній діяльності.</p> <p>СК 8 Здатність здійснювати естрадно-виконавську діяльність на базі програмних знань та навичок репетиційної роботи та концертних виступів.</p> <p>СК 9 Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації</p>

	<p>художнього образу в музичній, зокрема естрадно-вокальній виконавській і педагогічній діяльності.</p> <p>СК 10 Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій, музикознавчої, музично-педагогічної, методичної літератури та естрадно-вокального репертуару.</p> <p>СК 11 Здатність оперувати професійною термінологією.</p> <p>СК 12 Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.</p>
--	--

Програмні результати навчання (відповідно до освітньо-професійної програми).

Програмні результати навчання	РН 1. Самостійно та вільно орієнтуватися в історико-теоретичних положеннях вокального мистецтва.
	РН 2. Самостійно та вільно орієнтуватися в теоретичних засадах основ аранжування.
	РН 3. Самостійно та вільно орієнтуватися в естрадно-музичних стилях.
	РН4. Обґрунтовувати власну думку щодо концепції різноманітних вокальних творів з точки зору аранжування.
	РН5. Вивчати, аранжувати та аналізувати пісенні твори з відокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
	РН 6. Розуміти склади ансамблевих колективів естрадно-джазового спрямування.
	РН 7. Класифікувати співацькі голоси за рядом ознак;
	РН 8 Визначати основні риси провідних історичних вокальних стилів;
	РН 9. Застосовувати базову термінологію історичної сфери вокального мистецтва;
	РН 10. Визначати основні риси історичних національних вокальних шкіл;
	РН 12. Проводити історико-теоретичний аналіз вокального художньо-виконавського матеріалу;
РН 20. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	

Основний засіб діагностики успішності навчання — залік.

Оцінювання знань здійснюється за 100 бальною рейтинговою шкалою. Основним критерієм успішності вивчення здобувачем освіти навчальної дисципліни є отримання ним не менш як 60 балів зі 100 за сукупністю усіх видів робіт: складання заліку, участь у лекційних заняттях, відповіді на семінарах, виконання завдань для самостійної роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання:

Високий рівень знання матеріалу курсу (90–100 балів, А, відмінно):

- вільне володіння понятійним апаратом,
- вільна орієнтація в матеріалі курсу і здатність відповісти на різні питання;
- високий рівень виконання програмних завдань.

Достатньо високий рівень знання матеріалу курсу (74–89 балів, С, В, добре):

- добре володіння основними термінами і поняттями,
- досить вільна орієнтація в матеріалі курсу і здатність відповісти на основні питання;
- добрий рівень виконання програмних завдань

Посередній рівень знання матеріалу курсу (60–73 балів, D, E, задовільно):

- посередній рівень володіння основними термінами і поняттями,
- недостатньо вільна орієнтація в матеріалі курсу і здатність відповісти на окремі питання;
- посередній рівень виконання програмних завдань.

Незадовільний рівень з можливістю повторного складання (35–59 балів, FX, незадовільно):

- незнання окремих термінів та понять,
- незнання основного матеріалу курсу і неспроможність відповісти на більшість питань;
- незадовільний рівень виконання окремих програмних завдань.

Незадовільний рівень з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (0–34 бали, F, незадовільно):

- незнання основних термінів та понять,
- незнання матеріалу курсу і неспроможність відповісти на питання;
- нездатність до виконання більшості програмних завдань.

IV. Зміст і структура навчальної дисципліни

Структура навчальної дисципліни складається з 2-х розділів, які охоплюють 10 тем, пов'язаних між собою змістовними складовими:

Розділ 1. Основні художні та технологічні принципи вокального, ансамблевого та хорового аранжування

Тема 1. Аранжування вокальних пісенних творів з однорідного на змішаний вокальний ансамбль.

Тема 2. Загальна характеристика жіночих, чоловічих та дитячих співочих голосів.

Тема 3. Основні технологічні засоби перекладання музичного твору з однорідного складу на змішаний.

Тема 4. Аранжування вокальних пісенних творів зі змішаного складу на однорідний.

Тема 5. Технологічні прийоми перекладання музичних творів зі змішаного складу на однорідний жіночий.

Тема 6. Основні технологічні засоби перекладання музичного твору зі змішаного на однорідний чоловічий.

Розділ 2. Аранжування вокальних пісенних творів для різних виконавських складів

Тема 7. Загальні прийоми гармонізації вокально-пісенної мелодії. Літерно-цифрові позначення акордів та засоби їх транскрипції.

Тема 8. Принципи відбору акордів для гармонізації пісенної мелодії (у разі відсутності літерно-цифрових позначень). Основні закономірності функціональної логіки.

Тема 9. Основні технологічні прийоми викладення гармонічної вертикалі у партитурах для вокальних ансамблів різних складів.

Тема 10. Основні технологічні прийоми створення інструментального супроводу для творів пісенного складу. Загальні принципи роботи з сучасними цифровими музичними інструментами.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі заліку в кожному семестрі.

V. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(денна форма навчання)

4 курс (7 та 8 семестри однаково)

Назви розділів і тем	Кількість годин						Література	Вага оцінки
	денна форма					усього		
	у тому числі							
<i>l</i>	<i>n</i>	<i>c</i>	<i>інд</i>	<i>с.р.</i>				
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>		
Розділ 1. Основні художні та технологічні принципи вокального, ансамблевого та хорового аранжування								
Тема 1. Аранжування (перекладання) вокальних пісенних творів з однородного на мішаний вокальний ансамбль.	8 год		2			4	1,2,8,9,12,16, 20,22, доп 1,2, 3,4.	6 балів
Тема 2. Загальна характеристика жіночих, чоловічих та дитячих співацьких голосів (діапазон, примарні зони та регістри).	8 год		2			4	1,2,8,9,12,16 20,22, доп 1,2,3, 4.	6 балів
Тема 3. Основні технологічні засоби перекладання музичного твору з однородного складу на мішаний. Аналіз відповідних музичних зразків та практичні завдання.	8 год		2			4	1,2,8,9,12,16 20,22, доп 1,2, 3,4.	6 балів
Тема 4. Аранжування (перекладання) вокальних пісенних творів з мішаного складу на однородний.	12 год		3			6	8,16,20,22, доп 1, 2,3,4.	6 балів
Тема 5. Технологічні прийоми перекладання музичних творів з мішаного складу на однорідний жіночий	12 год		3			6	1,2,8,9,12,16 20,22, доп 1,2, 3,4.	6 балів
Тема 6. Основні технологічні засоби перекладання музичного твору з мішаного на однородний чоловічий.	12 год		3			6	1,2,8,9,12,16 20,22, доп 1,2, 3,4.	6 балів
Разом за розділом 1	60 год		15			30		
Розділ 2. Аранжування (обробка, транскрипція) вокальних пісенних творів для різних виконавських складів								
Тема 7.	20 год		5			10	8,16,20,22,	6 балів

Загальні прийоми гармонізації вокально-пісенної мелодії. Літерно-цифрові позначення акордів та засоби їх транскрипції.						доп 1,2,3,4.		
Тема 8. Принципи відбору акорді в для гармонізації пісенної мелодії (у разі відсутності літерно-цифрових позначень). Основні закономірності функціональної логіки.	8 год		2			4	8,16,20,22, доп 1, 2,3,4.	6 балів
Тема 9. Основні технологічні прийоми викладення гармонічної вертикалі у партитурах для вокальних ансамблів різних складів.	12 год		3			6	8,16,20,22, доп 1, 2,3,4.	6 балів
Тема 10. Основні технологічні прийоми створення інструментального супроводу для творів пісенного складу. Загальні принципи роботи з сучасними цифровими музичними інструментами	20 год		5			10	8,16,20,22, доп 1, 2,3,4.	6 балів
Разом за розділом 2	60 год		15			30		Сумма балів
Усього годин	120		30			120		60

VI. ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Основною формою навчання з дисципліни є практичні заняття, спрямовані на поглиблене засвоєння теорії та її застосування у виконавській діяльності. Вони допомагають студентам розвивати музичні навички і художньо-образне мислення через систематичне виконання творчих завдань.

Програма кожного заняття будується індивідуально, враховуючи рівень підготовки учня, і зазвичай поєднує різні аспекти музичної майстерності.

Розділ 1. Основні художні та технологічні принципи вокального, ансамблевого та хорового аранжування.

У розділі розглядаються ключові аспекти створення музичних аранжувань для вокалу та ансамблів. Охоплюються художні принципи (мелодія, гармонія, ритм,

форма) та технологічні прийоми (голосоведення, баланс, динаміка, темброве поєднання). Особлива увага приділяється специфіці роботи з різними типами колективів та адаптації творів до їхніх можливостей.

Тема 1. Аранжування вокальних пісенних творів з однорідного на змішаний вокальний ансамбль

У темі розглядаються особливості переаранжування пісень з однорідного складу (чоловічий, жіночий ансамбль) на змішаний вокальний колектив. Аналізуються принципи розподілу партій, гармонізації, голосоведення та створення багатоголосся з урахуванням тембрової рівноваги. Окрема увага приділяється адаптації акомпанементу та збереженню художньої цілісності твору.

Тема 2. Загальна характеристика жіночих, чоловічих та дитячих співочих голосів (діапазон, примарні зони та регістри)

У темі розглядаються особливості будови та звучання різних типів вокальних голосів. Аналізуються діапазони (основні та крайні ноти), примарні зони (найкращі ділянки звукоряду) та регістри (грудний, головний, мішаний) жіночих (сопрано, мецо-сопрано, контральто), чоловічих (тенор, баритон, бас) та дитячих голосів. Окрема увага приділяється фізіологічним та акустичним аспектам, що впливають на тембр і техніку виконання.

Тема 3. Основні технологічні засоби перекладання музичного твору з однорідного складу на змішаний. Аналіз відповідних музичних зразків та практичні завдання

У темі досліджуються методи адаптації вокальних творів для змішаних ансамблів:

- **Транспозиція** – підбір тональності з урахуванням діапазонів різних голосів.
- **Голосорозподіл** – оптимальне розміщення мелодії та гармоній між партіями (сопрано, альт, тенор, бас).
- **Фактурна обробка** – створення ефективного багатоголосся зі збереженням стилю твору.
- **Аналіз зразків** – вивчення вдалих аранжувань професійних композиторів.

Тема 4. Аранжування вокальних пісенних творів зі змішаного складу на однорідний

У темі розглядаються спеціальні техніки адаптації музичних творів, створених для ансамблю, до однорідного складу (чоловічий, жіночий або дитячий колектив). Основний акцент робиться на:

- **Транспонуванні та тесітурі** – адаптації тональності до комфортного діапазону конкретного однорідного складу.
- **Гармонійній реконструкції** – перерозподілу акордових структур з урахуванням обмеженої кількості голосів.
- **Тембровій компенсації** – відтворенню багатоголосного ефекту засобами однорідного складу.
- **Фактурних особливостях** – адаптації музичної тканини до можливостей конкретного типу голосів.

Тема 5. Технологічні прийоми перекладання музичних творів зі змішаного складу на однорідний жіночий

У темі розглядаються спеціалізовані методи адаптації хорових та ансамблевих творів, створених для змішаного складу (SATB), до жіночого колективу (SSA або SA). Основні аспекти включають:

- **Транспозиція та тесітура** – підбір оптимальної тональності для жіночих голосів (сопрано, альт) з урахуванням їх діапазону.
- **Перерозподіл голосів** – адаптація чоловічих партій (тенор, бас) до жіночого складу шляхом октавного перенесення або гармонійної заміни.
- **Фактурна обробка** – створення повноцінного багатоголосся за допомогою жіночих голосів, збереження густоти звучання.
- **Темброва компенсація** – використання специфіки жіночого тембру для відтворення оригінального характеру твору.

Тема 6. Основні технологічні засоби перекладання музичного твору зі змішаного на однорідний чоловічий

У темі досліджуються спеціалізовані методи адаптації ансамблевих творів із змішаного складу (SATB) до чоловічого колективу (ТТВ або ТВВ):

- **Транспозиція та тесітура** – вибір оптимальної тональності для чоловічих голосів (тенор, баритон, бас) з урахуванням їх діапазону.
- **Перерозподіл голосів** – адаптація жіночих партій (сопрано, альт) до чоловічого складу шляхом октавного перенесення або гармонійної перебудови.
- **Фактурні рішення** – створення повноцінного багатоголосся за допомогою чоловічих голосів, з урахуванням густоти звучання та балансу.
- **Темброва специфіка** – використання характерного чоловічого тембру для передачі художньої виразності твору.
- **Аналіз зразків** – вивчення професійних аранжувань для чоловічих колективів.

Розділ 2. Аранжування вокальних пісенних творів для різних виконавських складів

У розділі досліджуються спеціалізовані методи адаптації вокальних творів для різних типів виконавських колективів з метою опанувати професійні підходи до створення ефективних вокальних аранжувань, з урахуванням особливостей конкретного виконавського складу та збереження художньої цілісності твору.

Тема 7. Загальні прийоми гармонізації вокально-пісенної мелодії. Літерно-цифрові позначення акордів та засоби їх транскрипції

У темі розглядаються фундаментальні принципи гармонічного супроводу вокальних мелодій:

- теоретичні основи гармонізації;
- літерно-цифрова система позначень;
- практичні засоби транскрипції та специфіка їх застосування.

Тема 8. Принципи відбору акордів для гармонізації пісенної мелодії (у разі відсутності літерно-цифрових позначень). Основні закономірності функціональної логіки

У темі досліджуються підходи до створення гармонійного супроводу пісенної мелодії без готових акордових позначень. Основні аспекти:

- розвиток навичок самостійного гармонійного аналізу;
- створення ефективного акордового супроводу на основі мелодичної лінії;
- функціональні зв'язки між акордами та їх логіка в гармонічному русі.

Тема 9. Основні технологічні прийоми викладення гармонічної вертикалі у партитурах для вокальних ансамблів різних складів

У темі розглядаються:

- методи запису гармонійних структур для різних типів вокальних ансамблів;
- принципи організації гармонічної вертикалі;
- техніка запису для різних складів колективів;
- специфічні прийоми створення гармонійного руху між акордами.

Мета: Опанувати професійні методи запису гармонійних структур у партитурах з урахуванням виконавських можливостей різних вокальних складів.

Тема 10. Основні технологічні прийоми створення інструментального супроводу для творів пісенного жанру. Загальні принципи роботи з сучасними цифровими музичними інструментами

У темі розглядаються сучасні підходи до розробки інструментального акомпанементу для вокальних творів:

- Принципи побудови супроводу:
 - створення ритмічної основи;
 - гармонійне наповнення;
 - темброве поєднання з вокалом.
- Технології роботи з цифровими інструментами:
 - використання MIDI-контролерів;
 - робота з віртуальними інструментами;
 - базове звукозаписне обладнання.
- Стильові особливості аранжування:
 - баланс між акустичними та електронними тембрами;
 - створення характерних текстур.
- Робота в DAW (Digital Audio Workstation):
 - основні функції секвенсорів;
 - робота з петлями та семплами;
 - базові принципи звукорежисури.

VII МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Розділ 1. Основні художні та технологічні принципи вокального, ансамблевого та хорового аранжування

Тема 1. Аранжування (перекладання) вокальних пісенних творів з однорідного на мішаний вокальний ансамбль.

Самостійна робота (7-й та 8-й сем – по 4 за семестр, 8 годин всього)

Мета:

Навчити студентів переробляти вокальні твори, спочатку написані для однорідного складу (наприклад, жіночий або чоловічий хор), у версії для мішаного ансамблю (чоловічі та жіночі голоси), з урахуванням особливостей фактури, гармонії, динаміки та ансамблевої збалансованості.

Завдання:

Ознайомити з принципами аранжування для мішаного ансамблю, включаючи розподіл голосів, теситуру, гармонійні зв'язки. Розвинути вміння аналізувати оригінальну партитуру та адаптувати її під новий склад. Опрацювати техніки обробки мелодії, гармонії, ритму та фактури для досягнення якісного звучання.

Сформувати навички роботи з вокальними тембрами та динамікою в ансамблі. Розвинути творче мислення через експерименти з варіаціями акомпанементу, підголосками та контрапунктом.

Практичне завдання:

Переаранжувати пісню для жіночого тріо (сопрано, мецо-сопрано, альт) у версію для мішаного квартету (сопрано, альт, тенор, бас).

Невелика пісня (наприклад, народна або сучасна) у гармонізованому варіанті для жіночих голосів.

Визначити тональність, гармонійну структуру, фактуру. Виділити головну мелодію та підголоски. Перерозподілити партії з урахуванням теситури чоловічих голосів (тенор, бас). Визначити, які партії можна опустити на октаву або гармонійно доповнити. Додати басову лінію для глибини звучання. За потреби збагатити гармонію додатковими акордами або проходячими тонами.

Експериментувати з контрапунктом (наприклад, додати імітації або канонічні елементи). Опрацювати динамічні нюанси для кращої виразності.

Записати аранжування у нотах (можна використовувати редактори).

Виконати його у ансамблі (або зіграти на фортепіано для перевірки звучання).

Література: 1,2,8,9,12,16 20,22, доп 1,2,3,4.

Тема 2. Загальна характеристика жіночих, чоловічих та дитячих співацьких голосів (діапазон, примарні зони та регістри).

Самостійна робота (7-й та 8-й сем – по 4 години, 8 годин всього)

Мета:

Ознайомити студентів з особливостями різних типів співацьких голосів, їх діапазонами, регістрами та примарними зонами, щоб вони могли правильно використовувати ці знання у виконавській та педагогічній практиці.

Вивчити класифікацію жіночих (сопрано, мецо-сопрано, контральто), чоловічих (тенор, баритон, бас) та дитячих голосів.

Ознайомитися з діапазонами кожного типу голосу та їх характерними тембровими особливостями. Розібрати поняття регістрів (головний, грудний, фальцет, мікст) та їх використання у вокальній техніці. Визначити примарні зони (найбільш комфортні ділянки діапазону) для кожного голосу. Навчитися розпізнавати типи голосів на слух та аналізувати їх тембральні якості.

Практичне завдання:

Аналіз та порівняння жіночих, чоловічих та дитячих голосів.

Прослуховування записів (аудіо/відео) різних голосів:

Жіночі: сопрано, мецо-сопрано, контральто.

Чоловічі: тенор, баритон, бас.

Дитячі: дискант, альт.

Заповнення таблиці з характеристиками голосів. Визначення голосів на слух (викладач включає фрагменти, студенти записують тип голосу та обґрунтовують свій вибір).

Вокальний експеримент: Студенти демонструють різні регістри (грудний, головний, фальцет). Група аналізує, які зміни у тембрі та силі голосу відбуваються.

Творча частина: Підібрати пісні, які ідеально підходять для конкретного типу голосу, враховуючи діапазон і примарну зону. Обґрунтувати вибір.

Література: 1,2,8,9,12,16 20,22, доп. 1,2,3,4.

Тема 3. Основні технологічні засоби перекладання музичного твору з однорідного складу на мішаний. Аналіз відповідних музичних зразків та практичні завдання.

Самостійна робота (7-й та 8-й сем – по 4 години за семестр, 8 годин всього)

Мета:

Опанувати технології аранжування музичних творів для мішаного складу виконавців (наприклад, переклад з жіночого хору на мішаний або з чоловічого ансамблю на мішаний квартет), враховуючи особливості фактури, гармонії, теситури та динаміки.

Завдання: Вивчити основні принципи аранжування для мішаних ансамблів:

Перерозподіл голосових партій. Адаптація гармонії та фактури. Використання різних регістрів для створення балансу. Ознайомитися з типовими помилками при перекладанні (наприклад, перенавантаження верхніх голосів, порушення гармонійного балансу). Опрацювати техніки обробки мелодії, акомпанементу та підголосся. Розвинути навички аналізу оригінальних партитур та їх ефективної трансформації. Закріпити знання на практиці через створення власних аранжувань.

Практичне завдання:

Переаранжувати хоровий твір для жіночого тріо (сопрано, мецо-сопрано, альт) у версію для мішаного квартету (сопрано, альт, тенор, бас).

Вихідний матеріал: Короткий хоровий твір або пісня (наприклад, народна пісня або класичний твір у простій гармонії).

Етапи виконання:

Визначити тональність, гармонійну структуру, фактуру. Виділити головну мелодію, гармонійний супровід та ритмічні особливості. Адаптувати голоси.

Сопрано – залишити в оригінальній теситурі або дещо адаптувати.

Альт – можливо опустити на октаву для тенора.

Тенор – взяти партію альту, адаптувавши до комфортного діапазону (наприклад, c–a1).

Бас – додати басову лінію на основі гармонії (якщо її немає).

Обробка гармонії. Додати прохідні тони або варіації акордів для багатоголосся.

Якщо оригінал має просту гармонію (наприклад, I–V–I), можна додати затримання або побічні домінанти. Робота з фактурою. Додати контрапункт у нижніх голосах (наприклад, бас може рухатися октавами). Експериментувати з динамікою (наприклад, сопрано – p, бас – mf для балансу).

Записати аранжування в нотному редакторі

Література: 1,2,8,9,12,16 20,22, доп 1,2,3,4.

Тема 4. Аранжування (перекладання) вокальних пісенних творів змішаного складу на однорідний.

Самостійна робота (7-й та 8-й сем –по 6 годин за семестр, 12 годин всього)

Мета:

Навчити студентів адаптувати вокальні твори для мішаних ансамблів (SATB) до однорідного складу.

Навчити адаптувати твори, написані для мішаного ансамблю (сопрано,

альт, тенор, бас), до однорідного складу (чоловічий або жіночий хор/ансамбль), зберігаючи художню цінність та технічну цілісність твору.

Завдання:

Опанувати принципи перерозподілу голосових партій при адаптації до однорідного складу. Вивчити особливості теситури та реєстрів однорідних ансамблів. Розвинути вміння аналізувати оригінальну партитуру та визначати ключові елементи для збереження. Опрацювати техніки гармонійної адаптації та фактурних змін. Навчитися створювати ефективні аранжування, які враховують виконавські можливості однорідних колективів.

Практичне завдання:

Переаранжування хорового твору для мішаного хору (SATB) у версію для жіночого тріо (сопрано, мецо-сопрано, альт)

Вихідний матеріал:

Короткий хоровий твір або пісня у гармонізованому варіанті для мішаного хору (наприклад, народна пісня або класичний твір).

Етапи виконання:

Аналіз оригіналу:

Визначити тональність, гармонійну структуру, фактуру.

Виділити головну мелодію, гармонійний супровід, басову лінію.

Адаптація голосів:

Сопрано: взяти верхній голос оригіналу (якщо потрібно – транспонувати на комфортну висоту).

Мецо-сопрано: адаптувати партію альту або тенора (транспозиція на октаву вгору при необхідності).

Альт: взяти нижній голос (оригінальний бас, транспонований на октаву вгору).

Обробка гармонії:

Спростити багатоголосся, якщо це необхідно для однорідного складу.

Використовувати прийоми подвоєння голосів у терцію/сексту для насичення звучання.

Робота з фактурою:

Додати підголоски для багатшого звучання (якщо оригінал дуже простий).

Врахувати динамічний баланс між голосами.

Записати аранжування в нотному редакторі.

Література: 8, 16, 20, 22, дод. 1, 2, 3, 4.

Тема 5. Технологічні прийоми перекладання музичних творів з мішаного складу на однорідний жіночий

Самостійна робота (7-й та 8-й сем –по 6 годин за семестр, 12 годин всього)

Мета:

Навчити студентів професійним технологіям адаптації музичних творів, написаних для мішаного хору (SATB), до виконання жіночим вокальним ансамблем (SSA або SSAA), зберігаючи художню цінність, гармонійну цілісність та виконавську ефективність твору.

Завдання:

Опанувати принципи перерозподілу голосових партій з урахуванням теситури жіночих голосів.

Вивчити техніки гармонійної адаптації при зміні складу виконавців.

Розвинути вміння аналізувати оригінальну фактуру та визначати оптимальні шляхи її трансформації.

Опрацювати методи збереження багатоголосся при скороченні кількості голосових партій.

Навчитися враховувати специфіку динамічного балансу в жіночому ансамблі.

Практичне завдання:

Переаранжування хорового твору для мішаного хору (SATB) у версію для жіночого тріо (сопрано I, сопрано II, альт)

Вихідний матеріал:

Короткий хоровий твір у гармонізованому варіанті для мішаного хору (наприклад, "Щедрик" М. Леонтовича або інша класична обробка народної пісні).

Етапи виконання:

Аналіз оригінальної партитури:

Визначення тональності та гармонійної структури.

Аналіз фактурних особливостей (гомофонно-гармонічний чи поліфонічний склад).

Виділення структурних елементів (мелодія, бас, гармонійний заповнювач).

Транспонування (за необхідності):

Визначення оптимальної тональності для жіночих голосів.

Перевірка комфортності крайніх звуків у новій теситурі.

Перерозподіл голосових партій:

Сопрано I: верхній голос оригіналу (можлива октавна транспозиція).

Сопрано II: середній голос (альт або тенор у верхній октаві).

Альт: нижній голос (бас у верхній октаві з гармонійними корекціями).

Гармонійні адаптації:

Заміна повних акордів на терційні структури.

Використання подвоєнь у терцію/сексту для насичення звучання.

Додавання прохідних звуків для плавності голосоведення.

Фактурні зміни:

Оптимізація динамічного балансу.

Додавання підголосок для компенсації втрачених голосів.

Робота над артикуляцією для якісного звучання.

Запис у нотному редакторі:

Корекція з урахуванням виконавських особливостей.

Додаткові завдання:

Порівняльний аналіз: знайти професійні аранжування аналогічних творів та порівняти технічні рішення.

Експериментальна робота: створити два варіанти аранжування – літературний (максимально наближений до оригіналу) та вільний (з творчими інтерпретаціями).

Виконавча перевірка: реалізувати аранжування з вокальним ансамблем та внести корективи на основі практичного досвіду.

Література: 1, 2, 8, 9, 12, 16, 20, 22, дод. 1, 2, 3, 4.

Тема 6. Основні технологічні засоби перекладання музичного твору змішаного на однорідний чоловічий.

Самостійна робота (7-й та 8-й сем –по 6 годин, 12 годин всього)

Мета:

Навчити студентів професійно адаптувати хорові твори, написані для мішаного хору (SATB), до виконання чоловічим вокальним ансамблем (ТТВВ або ТВВ), зберігаючи музичну цінність, гармонійну повноту та виконавську ефективність твору.

Завдання: Опанувати принципи перерозподілу голосових партій з урахуванням теситури чоловічих голосів. Вивчити техніки гармонійної адаптації при зміні складу виконавців. Розвинути вміння трансформувати фактуру з урахуванням особливостей чоловічого хору. Опрацювати методи компенсації втрачених високих частот при адаптації. Навчитися створювати ефективні аранжування з урахуванням тембральних особливостей чоловічих голосів.

Практичне завдання:

Переаранжування хорового твору для мішаного хору (SATB) у версію для чоловічого квартету (тенор I, тенор II, баритон, бас)

Вихідний матеріал: Хоровий твір у гармонізованому варіанті для мішаного хору (наприклад, "Дударик" української народної пісні у обробці М. Леонтовича)

Етапи виконання:

Аналіз оригіналу. Визначення тональності (оптимально — не нижче В-dur). Аналіз гармонійної структури та фактурних особливостей. Виділення структурних елементів (мелодія, бас, гармонійний заповнювач). Транспонування. Переведення в зручну для чоловічих голосів тональність (наприклад, на терцію чи кварту нижче). Перевірка комфортності крайніх звуків у новій теситурі

Перерозподіл голосів:

Тенор I: верхній голос оригіналу (сопрано) у нижній октаві

Тенор II: альт у нижній октаві з гармонійними корекціями

Баритон: тенорова партія оригіналу

Бас: басова партія оригіналу (можлива октавна корекція)

Гармонійні адаптації. Використання подвоєнь у октаву для насичення звучання. Додавання прохідних звуків для плавності голосоведення. Заміна повних акордів на терційні структури. Фактурні зміни.

Компенсація втрачених високих частот через: Артикуляційні прийоми (staccato, marcato). Динамічні контрасти. Тембральні ефекти. Запис у нотному редакторі та корекція з урахуванням виконавських особливостей.

Додаткове завдання:

Порівняльний аналіз: дослідити професійні аранжування для чоловічого хору та виявити типові технічні прийоми.

Експеримент: створити два варіанти — точну адаптацію та вільну інтерпретацію з додаванням власних ідей, реалізувати аранжування з хором та внести корективи на основі живого звучання.

Література: 1,2,8,9,12,16,20,22, доп 1,2,3,4.

Розділ 2. Аранжування (обробка, транскрипція) вокальних пісенних творів для різних виконавських складів

Тема 7. Загальні прийоми гармонізації вокально-пісенної мелодії.

Літерно-цифрові позначення акордів та засоби їх транскрипції.

Самостійна робота (7-й та 8-й сем –по 10 годин за семестр, всього 20 годин)

Мета:

Навчити студентів теоретичним основам та практичним навичкам гармонізації вокальних мелодій з використанням літерно-цифрових позначень

акордів, а також розвинути вміння аналізувати та транскрибувати гармонійні структури.

Завдання: Ознайомити з основами гармонізації мелодії (вибір акордів, каденції, голосоведення).

Вивчити систему літерно-цифрових позначень акордів (C, G7, Dm тощо) та їх практичне застосування. Опрацювати методи транскрипції гармонії з нотного запису в літерно-цифрову систему та навпаки. Розвинути вміння аналізувати гармонійну структуру пісень різних стилів. Навчити застосовувати різні види акордових послідовностей для створення цікавих гармонічних варіацій.

Практичне завдання:

Гармонізувати вокальну мелодію з використанням літерно-цифрових позначень акордів та їх транскрипція.

Вихідний матеріал:

Проста вокальна мелодія (наприклад, українська народна пісня "Ой, у полі криниченька") без гармонічного супроводу.

Етапи виконання:

Аналіз мелодії. Визначення тональності та структурних елементів (фрази, каденції).

Виділення опорних нот, що визначають гармонію. Підбір акордів. Використання основних функцій (T, S, D) для гармонізації. Додавання домінант септакордів та інших видів акордів для багатшого звучання. Запис гармонії з використанням літерно-цифрових позначень (наприклад, C, G7, Am) над нотами мелодії.

Транскрипція гармонії у вигляді акордових позначень під мелодією. Перевірка гармонізації. Виконання на фортепіано або за допомогою нотного редактора. Корекція невдалих гармонічних рішень.

Створення варіацій:

Використання різних видів акомпанементу (арпеджіо, блокові акорди).

Додавання прохідних акордів та затримань для цікавості.

Додаткові завдання:

Транскрипція гармонії: переписати гармонію відомої пісні з нотного запису в літерно-цифрову систему. Проаналізувати гармонію обраної пісні, визначити використані акорди та їх функції.

Створити власну гармонізацію: написати кілька варіантів гармонізації однієї мелодії у різних стилях (класичний, джазовий, поп-музика).

Література: 8,16,20,22, доп 1,2,3,4.

Тема 8. Принципи відбору акордів для гармонізації пісенної мелодії (у разі відсутності літерно-цифрових позначень). Основні закономірності функціональної логіки.

Самостійна робота (7-й та 8-й сем –по 4 години за семестр, всього 8 годин)

Мета:

Навчити студентів самостійно підбирати гармонію до мелодії, коли відсутні літерно-цифрові позначення, розвинути розуміння функціональної логіки гармонії та вміння застосовувати основні принципи гармонізації на практиці.

Завдання: Ознайомити з основними принципами функціональної гармонії (тоніка, субдомінанта, домінанта). Вивчити методи аналізу мелодії для визначення гармонічних функцій. Розвинути вміння вибирати акорди на основі опорних нот мелодії. Опрацювати типові гармонічні послідовності та каденції.

Навчити застосовувати різні види акордів (тріади, септакорди) для гармонізації.

Практичне завдання:

Гармонізація вокальної мелодії без літерно-цифрових позначень з використанням функціональної логіки.

Вихідний матеріал:

Проста вокальна мелодія (наприклад, українська народна пісня "Ой, ходила дівчина бережком") без гармонічного супроводу.

Етапи виконання.

Аналіз

мелодії. Визначення тональності (наприклад, C-dur). Виділення опорних нот (акцентовані, довгі ноти, кінці фраз). Розділення мелодії на фрази та визначення каденцій. Вибір акордів. Використання основних функцій (T, S, D) для гармонізації опорних нот. Підбір акордів, що містять мелодичні ноти (наприклад, для ноти G у C-dur можна використати C (T) або G7 (D7)). Застосування типових послідовностей (T-S-D-T, T-D-S-T тощо). Запис гармонії. Підписання акордів під мелодією (наприклад, C, F, G7). Перевірка логіки голосоведення (унісони, терції, рух проти руху). Перевірка гармонізації. Виконання на фортепіано або в нотному редакторі.

Корекція невдалих гармонічних рішень (наприклад, паралельні квінти).

Створення варіацій. Додавання прохідних акордів (наприклад, D7 перед G7).

Використання інверсій для плавного голосоведення.

Додаткові завдання:

Гармонічний аналіз: проаналізувати гармонію відомої пісні без літерно-цифрових позначень, визначити використані акорди та їх функції.

Створення власної гармонізації: написати кілька варіантів гармонізації однієї мелодії з використанням різних функціональних послідовностей.

Виконавча перевірка: реалізувати гармонізацію з виконавцями та внести корективи на основі живого звучання.

Література: 8,16,20,22, доп 1,2,3,4.

Тема 9. Основні технологічні прийоми викладення гармонічної вертикалі у партитурах для вокальних ансамблів різних складів.

Самостійна робота (7-й та 8-й сем –по 6 годин за семестр, всього 12 годин)

Мета:

Навчити студентів професійно оформлювати гармонічні вертикалі у партитурах для різних складів вокальних ансамблів (від дуєтів до хорів), з урахуванням специфіки голосових діапазонів, балансу звучання та виконавської зручності.

Завдання: Опанувати принципи розподілу гармонійних функцій між голосами.

Вивчити техніки компактного та розлогового розміщення акордів. Розвинути вміння аналізувати та коригувати теситурні конфлікти. Опрацювати методи створення оптимального голосоведення. Навчитися адаптувати гармонійні вертикалі під різні виконавські склади.

Практичне завдання:

Створення партитури для вокального квартету (SATB) з оптимальним викладенням гармонічної вертикалі.

Вихідний матеріал:

Короткий гармонізований фрагмент (8-16 тактів) пісенного твору у формі фортепіанного запису.

Етапи виконання: Аналіз гармонічної структури. Визначення тональності та акордового складу. Виділення основних і додаткових гармонійних функцій.

Аналіз фактурних особливостей. Розподіл голосів. Визначення ведучого голосу (мелодійного). Розподіл решти акордових нот між супровідними голосами

Оптимізація теситур для кожного голосу. Форматування партитури.

Використання компактного викладення для тісного звучання. Застосування розлогового викладення для "повітряного" ефекту. Позначення динамічних нюансів для кожного голосу.

Перевірка та корекція:

Аналіз голосоведення на предмет заборонених паралелізмів. Перевірка комфортності теситурних діапазонів. Виконання на фортепіано для перевірки звучання. Адаптація для інших складів. Трансформація для жіночого тріо. Адаптація для чоловічого квартету. Спрощення для дуєтного виконання.

Додаткове завдання:

Порівняльний аналіз: дослідити різні види викладення однієї гармонічної вертикалі у професійних партитурах.

Експериментальна робота: створити три варіанти викладення одного фрагмента - компактний, розлоговий і змішаний.

Виконавча практика: реалізувати різні варіанти з ансамблем та проаналізувати відмінності у звучанні.

Література: 8,16,20,22, доп 1,2,3,4.

Тема 10. Основні технологічні прийоми створення інструментального супроводу для творів пісенного складу. Загальні принципи роботи з сучасними цифровими музичними інструментами.

Навчити студентів створювати ефективний інструментальний супровід для пісенних творів, використовуючи як традиційні інструменти, так і сучасні цифрові технології, з урахуванням стилістичних особливостей твору та виконавських можливостей.

Завдання: Ознайомити з основними принципами створення інструментального супроводу для різних музичних стилів. Вивчити технології роботи з цифровими аудіостанціями (DAW) та віртуальними інструментами. Розвинути вміння аналізувати пісенний матеріал для вибору оптимального супроводу. Опрацювати методи створення аранжувань для різних інструментальних складів. Навчити основам звукозапису та обробки інструментальних партій.

Практичне завдання:

Створення інструментального супроводу для пісенного твору з використанням цифрових технологій.

Вихідний матеріал:

Пісенний твір (наприклад, українська народна пісня *"Рече та стогне Дніпр широкий"* або сучасна пісня) у формі вокальної партії з акордовими позначеннями.

Етапи виконання:

Аналіз пісенного матеріалу. Визначення стилю, темпу, характеру твору. Аналіз гармонічної структури та форми. Вибір інструментального складу. Підбір інструментів відповідно до стилю (наприклад, фортепіано, гітара, бас-гітара, ударні для поп-пісні). Розподіл функцій між інструментами (мелодичний супровід, ритмічна підтримка, гармонійне заповнення).

Створення супроводу в DAW. Запис базових партій (ритм-секція, гармонійний супровід). Додавання мелодичних елементів (підголоски,

інтродукція, інтерлюдія). Використання віртуальних інструментів для створення реалістичного звучання.

Обробка звуку. Застосування ефектів (реверберація, дилей, компресія). Балансування гучності інструментів. Корекція тембрових характеристик. Запис вокальної партії на фон супроводу.

Фінальний мастеринг композиції. Експорт аудіофайлу у потрібному форматі.

Література:

8, 16, 20, 22, дод. 1, 2, 3, 4

VIII. Методи навчання

Практичні заняття з «Аранжування естрадної пісні» проводяться з використанням різноманітних методів усного пояснення і демонстрації; концентричний, порівняльного аналізу. Музично-педагогічний метод (правильно підібраний пісенно-методичний матеріал), пояснення, роз'яснення теоретичних питань, використання ТЗН (файли на електронних носіях професійного виконання зразків-прикладів), робота у фонотеках, бібліотеках та в Інтернеті.

IX. Методи контролю

1. **Поточний** – індивідуальне та групове опитування.
2. **Атестаційний** – опитування, контрольний урок.
3. **Підсумковий** – контрольний урок, залік.

Основний контроль успішності підготовки здобувачів здійснюється викладачем безпосередньо під час кожного практичного заняття, під час виконання здобувачем програми, що вивчається і роботи над нею, концерти і перевірка виконаних творчих завдань в процесі навчання.

З метою остаточної перевірки засвоєння вимог, у кінці 8 семестра проводиться залік.

X. Розподіл балів, які отримують бакалаври

Розд.1-2 Теми 1-10	підсум. контр.	сума
60%	40%	100%
(7-й, 8-й сем.)	залік	

Розподіл балів за формами контролю.

Наприклад:

- відвідування всіх практичних занять — за програмою на семестр — до 60 балів
 Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю – 60 балів
 (по 6 за кожну тему 7-й та 8-й семестри)

Залік — від 60 до 100 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту роботи), практики	Для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

XI. Методичне забезпечення

Робоча програма та Силабус з дисципліни, Програма та Методичні рекомендації до курсу в гугл-класі, інтернет-ресурси.

ХІІ. Список рекомендованої літератури

Основна

1. Гнидь Б. Виконавські школи України : кафедра сольного співу НМАУ ім. П. І. Чайковського (1971-2001) / Б. Гнидь. — К. : НМАУ, 2002. — 96 с.
2. Гнидь Б. Історія вокального мистецтва / Б. Гнидь. — К. : НМАУ, 1997. — 320 с.
3. Євтушенко Д. Питання вокальної педагогіки : історія, теорія, практика / Д. Євтушенко, М. Михайлов-Сидоров. — К. : Мистецтво, 1963. — 340 с.
4. Іванова І. Історія опери : Західна Європа. XVII–XIX століття : навч. посібн. / І. Іванова, Г. Куколь, М. Черкашина. — К. : Заповіт, 1998. — 384 с.
5. Історія української радянської музики / Л. Архимович, Н. Грицюк, Л. Грисенко та ін. — К. : Муз. Україна, 1990. — 296 с.
6. Кононова О. Музична культура Харкова кінця XVIII – початку XX століття / О. Кононова. — Х. : Основа, 2004. — 176 с.
7. Корній Л. Історія української музики : підручн. для вищ. муз. навч. закл. Ч. 1–3 / Л. Корній. — НМАУ ім. П. І. Чайковського. — К.; Харків.; Нью-Йорк : Вид-во М. П. Коць. — Ч. 1 : Від найдавні. часів до серед. XVIII ст. — 1996. — 314 с., Ч. 2 : Друга половина XVIII ст. — 1998. — 387 с., Ч. 3 : XIX століття. — 2001. — 479 с.
8. Михайлова Т. Виховання співаків у Київській консерваторії / Т. Михайлова. — К. : Муз. Україна, 1970. — 128 с.
9. Музична естрада : словник // укладач В. М. Откидач. — Х. : Видавець І. В. Якубенко, 2004. — 445 с.
10. Станішевський Ю. Обрії музичного театру. Опера, балет, оперета на сучасній українській сцені / Ю. Станішевський. — К. : Муз. Україна, 1968. — 201 с.
11. Тобілевич С. Корифеї українського театру. Портрети, спогади / С. Тобілевич. — К. : Мистецтво, 1947. — 116 с.
12. Шреєр-Ткаченко О. Григорій Сковорода – музикант / О. Шреєр-Ткаченко. — К. : Муз. Україна, 1972. — 96 с.

Додаткова

1. Архимович Л. Борис Гмиря : [в оперному репертуарі] / Л. Архимович. — К. : Муз. Україна, 1981. — 120 с.
2. Врублевська В. Соломія Крушельницька : роман-біографія / В. Врублевська. — К. : Дніпро, 1986. — 358 с.

3. Кагарлицький М. Оксана Петрусенко : біографічна повість / М. Кагарлицький. — К. : Молодь, 1983. — 255 с.
4. Лисенко М. Про народну пісню і народність в музиці / М. Лисенко. — К. : Мистецтво, 1955. — 68 с.
5. Методичні рекомендації до курсу лекцій «Історія вокального мистецтва» / [упорядн. Л. Г. Цуркан]. — Х. : ХІМ, 1991. — 23 с.
6. Одеський театр опери та балету [Фотонарис про історію, архітектуру та творчий шлях театру. Фото М. Г. Зайцева та ін.]. — Одеса : Маяк, 1968. — 83 с. з іл. ; текст парал. укр., рос., англ. мовами. — (авт. на звороті : Л. Шумакова, Л. Черленіовський). Оксана Петрусенко : Спогади про видатну співачку / [сост. та прим. Г. Філіпенко]. — К. : Мистецтво, 1964. — 112 с.
7. Станішевський Ю. Національний академічний театр опери та балету України ім. Тараса Шевченка : історія і сучасність / Ю. Станішевський. — К. : Муз. Україна, 2002. — 735 с.
8. Стефанович М. Київський державний академічний театр опери та балету ім. Т. Г. Шевченка. Історичний нарис / М. Стефанович. — К. : Мистецтво, 1968. — 274 с.
9. Музична естрада: Словник // Укладач В. М. Откидач. Харків : Видавець І.В. Якубенко, 2004. 445с.

Повнотекстові електронні бібліотеки

1. Харківська державна академія культури: <http://c.ac.kharkov.ua>;
2. Національна бібліотека України В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка: <http://www.korolenko.kharkiv.com>
4. [4. Харківська спеціалізована музично-театральна бібліотека ім. К. С. Станіславського: https://mtlib.org.ua/](https://mtlib.org.ua/)

Навчальне видання

«Аранжування естрадної пісні»

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності
025 «Музичне мистецтво»,
ОП «Естрадний спів»

Укладач:

Верещака Артем Олександрович,
старший викладач кафедри естрадного та народного співу Харківської
державної академії культури

Комп'ютерний набір А. Верещака

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 28.04.2025 р. Формат 60x84/16.

Гарнітура «Times». Папір для мн. ап.

Ум. друк. арк. __. Обл.-вид. арк. __.

Адреса редакції і видавця:

ХДАК, Україна, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4

тел. (057) 731-27-83. e-mail: rvv2000k@ukr.net.

Свідоцтво про держреєстрацію ДК №3274 від 04.09.2008 р.